

Høring - Forslag til endringer i jordskiftelova, domstolloven og skjønnsprosessloven (jordskiftelagdommerens deltakelse i lagmannsretten)

Det vises til høringsbrev av 13. mai 2022 fra Landbruks- og matdepartementet, med forslag til endringer i jordskiftelova, domstolloven og skjønnsprosessloven, knyttet til jordskiftelagdommerens deltakelse i lagmannsretten.

Lagmannsretten er enig med departementet i at det er behov for lovendringer for å klargjøre hvilke anker og overskjønn jordskiftelagdommen kan delta i, og at det er god grunn til å utvide adgangen til å benytte denne ressursen bedre enn det som gjeldende rett gir grunnlag for. Departementets forslag om at jordskiftedommerens kompetanse skal kunne benyttes i flere saker enn tilfelle er nå, er fornuftig og forsvarlig. En klargjøring av rammene for jordskiftelagdommerens kompetanse, vil også være ressursbesparende ved saksfordelingen i lagmannsretten og det vil skape forutsigbarhet hos sakens parter og aktører.

Ett av formålene med jordskiftelagdommeren var å tilføre lagmannsretten jordskiftekompetanse i de sakene det er behov for det. Lovforarbeidene fremmer også god ressursutnyttelse i lagmannsretten og fleksibilitet i utnyttelsen av dommerressursene som relevante hensyn. Et viktig siktemål med reglene var altså å utnytte jordskiftelagdommerens kapasitet fullt ut, jf. prop. 101 L (2012-13) s. 383. De foreslåtte lovendringene er egnet til å ivareta begge disse hensynene på en bedre måte enn gjeldende rett.

Hålogaland lagmannsrett støtter departementets forslag til lovendringer i jordskiftelova, domstolloven og skjønnsprosessloven. For den nærmere begrunnelsen og tilgrensende spørsmål viser vi til og tiltrer de synspunktene som fremgår av Gulating lagmannsretts høringsuttalelse 18. august 2022.

Fra Hålogaland lagmannsrett vil vi i tillegg fremheve betydningen av å kunne benytte jordskiftelagdommerens kompetanse i saker knyttet til reindriften, også i saker som kommer fra tingrettene. Jordskifteretten har mange oppgaver gjennom reindriftsloven. Jordskifteretten skal blant annet prøve gyldigheten av beitebruksregler fastsatt etter reindriftsloven § 59 og holde skadeskjønn etter reindriftsloven § 70. HR-2018-872-A er et godt eksempel på de kompliserte vurderinger dette krever av jordskifterettene. Jordskifteretten kan foreta rettsutgreiing og grensefastsetting i reinbeiteområdet, jf. jordskiftelova § 4-1 bokstav d og 4-2 bokstav g. I bruksordninger i medhold av jordskiftelova § 3-8, mellom reindriften og husdyrbrukere, har jordskifteretten kompetanse til å begrense øvre reintall, jf. RT-2003-1013. Jordskifteretten er også skjønnsrett etter beiteloven. Jordskiftelagdommeren vil kunne bidra med viktig kunnskap i nærmest enhver sak knyttet til reindriften, og på den måten styrke kvaliteten i lagmannsrettens avgjørelse, selv om saken også reiser juridiske spørsmål. Lagmannsretten legger til grunn at de fleste saker av denne art tenkes omfattet av begrepet «sammenheng med fast eiendom eller rettigheter over fast eiendom, vassdrag og sjø», jf. departementets forslag til endring i domstolloven § 12 andre ledd.

Lagmannsretten slutter seg til at det er denne saklige avgrensningen som bør være utgangspunktet for førstelagmannens vurdering av hvorvidt jordskiftedommeren kan delta i saker som kommer fra tingrettene, og i mindre grad hva som er det reelle tvistepunktet i saken.

23.08.2022

Monica Hansen Nylund
førstelagmann